BASTERIA, 69: 90, 120, 2005

Boekbespreking

BRUYNE, R.H. DE, 2004. Veldgids Schelpen: 224 pp., 208 kleurenfoto's en diverse figuren. KNNV-Uitgeverij/ Jeugdbondsuitgeverij, Utrecht. ISBN 90 5011 140 8. Prijs: € 24,95 (leden KNNV € 21,95).

SUMMARY

Next to general introductions, this book contains descriptions and good colour pictures of all recent seashells that can be found along the shores of Belgium, the Netherlands, Germany, the Wadden Sea of Denmark and the island of Helgoland. If the Dutch language is not an obstacle and when you are interested in this region, the book is highly recommended.

Over de Nederlandse schelpenfauna zijn meerdere boeken gepubliceerd, maar deze boeken waren ofwel al vele jaren uitverkocht en verouderd, ofwel ze bevatten lang niet alle soorten. Er was dus dringend behoefte aan een nieuw en volledig standaardwerk voor de Nederlandse schelpenfauna. In deze leemte voorziet de Veldgids Schelpen op uitstekende wijze. Met het boek kunnen vrijwel alle recente schelpen van het Nederlandse strand gedetermineerd worden. Het behandelt zelfs een ruimer gebied: ook België, Duitsland, de waddenkust van Denemarken en Helgoland zijn inbegrepen.

Het boek begint met algemene inleidingen over weekdieren, kusttypen, schelpen verzamelen (waar en wanneer te zoeken), determineren, prepareren en opbergen, naamgeving en systematiek. Deze inleidingen zijn beknopt en toegankelijk geschreven zonder oppervlakkig te zijn. Een afbeelding van een voorbeeld-etiket of een verzameling had de uitleg over het prepareren en opbergen nog kunnen ondersteunen. Er wordt wel uitleg gegeven over het classificatie-systeem, maar een systematische indeling ontbreekt. Daardoor kan de lezer niet zien welke soorten tot een zelfde familie behoren. De auteur vermeldt dat er diverse systematische lijsten in omloop zijn, maar een rechtstreekse verwijzing naar een voorbeeld daarvan ontbreekt bij deze paragraaf. De gemaakte keuze om op elkaar lijkende soorten bij elkaar te plaatsen en desnoods af te wijken van de systematische rangschikking zal voor de meeste lezers het gebruiksgemak van de veldgids verhogen.

Daarna volgt een determinatiesleutel. In mijn beperkte steekproef bleek deze goed te werken. Vooral de vele illustraties bij de te maken keuzen zijn een sterk punt van deze sleutel. De sleutel bij tweekleppigen is wel wat lastiger als je geen doublet in handen hebt. Een beginner met alleen een losse klep zal niet kunnen bepalen of de kleppen ongelijk zijn of gapen. De sleutel bevat een klein foutje in de nummering: nr. 141b is vermeld als nr. 142b. Wie doet wat het meest voor de hand ligt - gewoon met de volgende vraag verder gaan - zal hierdoor echter geen problemen ondervinden. Bij nr. 184c wordt gevraagd naar het aantal cardinale tanden, maar de bijbehorende illustratie wijst de laterale tanden aan. Ook hier geldt dat dit niet tot een verkeerde route door de tabel leidt.

Kern van het boek zijn de beschrijvingen en afbeeldingen van 253 soorten, voorzien van kleurenfoto's. Per soort bestaat de beschrijving uit Nederlandse en Latijnse namen (soms ook nog Engelse, Duitse en/of Deense namen), afmeting, soortbeschrijving, kleur, habitat en voedsel, voorkomen (verspreiding binnen het behandelde gebied).

De beschrijving bevat kenmerken die voor een juiste determinatie van belang zijn. Het werkt erg prettig dat de tekst bij elke soort hetzelfde is opgebouwd. Regelmatig zijn onderaan nog opmerkingen toegevoegd, bijvoorbeeld wetenswaardigheidjes over de soort of niet opgenomen vergelijkbare soorten.

Zoals de auteur in de inleiding belooft ligt de nadruk op de recente schelpdragende weekdieren. Soorten die alleen als fossiel aanspoelen zijn beperkt opgenomen. Voor de fossielen van Zeeland heeft u aan dit boek dus niet veel, maar gezien het grote aantal fossiele soorten is dit voor deze veldgids een logische keuze. Verder is de veldgids behoorlijk compleet. De kans dat je op het strand in het behandelde

vervolg op p. 120

vervolg van p. 90

gebied een recente soort vindt die niet in het boek staat, is erg klein. Bovendien is regelmatig een opmerking toegevoegd over niet opgenomen maar vergelijkbare soorten. Als "toegift" zijn ook 12 zeenaaktslakken opgenomen. Dat is winst, want deze groep wordt in veel schelpenboeken verwaarloosd. Daarom vind ik het jammer dat niet meteen alle 45 van Nederland bekende soorten zeenaaktslakken opgenomen zijn, temeer omdat de foto's en gegevens hiervoor beschikbaar waren (zie het overzicht van P.H. van Bragt in Vita Malacologica nr. 2, 2004).

Heel belangrijk bij het determineren zijn de foto's. De kwaliteit daarvan is meestal uitstekend. Vooral de foto's van de kleine soortjes (uit gruis) zijn van hoge kwaliteit. De bruikbaarheid van de foto's wordt verhoogd, doordat van recent voorkomende soorten die ook vaak fossiel aanspoelen (bijv. *Spisula subtruncata* en *Laevicardium crassum*) zowel recente als fossiele exemplaren zijn afgebeeld. Dit is helaas niet helemaal consequent volgehouden, zo ontbreken bijvoorbeeld de fossiele vormen van *Spisula solida* en *S. elliptica*. Van de meeste tweekleppigen wordt zowel de binnen- als de buitenkant afgebeeld, en ook dat verhoogt de gebruikswaarde. Complimenten dus aan A. Gmelig Meyling sr. die het merendeel van de foto's maakte.

Dat alle foto's precies even groot zijn afgebeeld kan mensen wel op het verkeerde been zetten. Wie *Timoclea ovata* en *Arctica islandica* naast elkaar ziet, moet de tekst lezen om te weten dat het hier om klein duimpje en de reus gaat. Hoewel van inktvissen ook wel eens het hele dier aanspoelt, is daarvan alleen de schelp afgebeeld. Deze keuze is wel consequent gezien de titel van het boek.

Het boek besluit met een verklarende woordenlijst, literatuur, adressen en een register van Nederlandse en wetenschappelijke namen. De veldgids oogt modern, is rustig en fraai vormgegeven, heeft een handig formaat, is stevig ingebonden in een harde kaft en kan dus zo mee in de rugzak op excursie. En het is redelijk geprijsd.

Een echte aanrader voor elke strandzoeker en schelpenliefhebber, van geïnteresseerde beginner tot ervaren malacoloog.

Sylvia VAN LEEUWEN